herpy

SLANGER

False Water Cobra

Hydrodynastes gigas

Hydrodynastes gigas er en stor, hurtig og nysgerrig dagaktiv snog fra sydamerikanske vådområder, der kan blive over to meter lang. Truet flader den nakken ud som en kobra, men holder kroppen vandret. Den er bagtandet og let giftig: de fleste bid giver kun lokal smerte og hævelse, men enkelte giver en kraftig reaktion. Den kræver et meget stort terrarie.

Familie: Colubridae Tidligere navn: *Cyclagras gigas; Hydrodynastes melanogigas*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**150-250 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**1.000-4.500 g**
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende og semi-akvatisk**
Biotop	**Savanne og vådområde**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**240 × 90 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Hotspot	**30-33 °C**
Temperatur, nat	**20-23 °C**
Luftfugtighed	**30-60 %**
Vand	**Vanddel**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Vinterhvile	**15-21 °C** 6-10 uger
Kost	**Hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**6-42 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**75 dage** ved 27-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning 338/97 (opført som *Cyclagras gigas*). Dyret skal kunne dokumenteres lovligt erhvervet, og indførsel fra lande uden for EU kræver CITES-tilladelse, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) efter BEK nr. 1588 af 9.12.2024. Arten står ikke på EU's liste over invasive arter og ikke på forbudslisten for slanger i BEK nr. 1261 af 17.11.2015, som blandt snogene kun nævner liansnog, boomslange og slægten *Rhabdophis*. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Hydrodynastes gigas er en kraftigt bygget snog med en glat, mat krop, store øjne med runde pupiller og en sort tunge. Grundfarven er olivengrøn til brun med mørke pletter og tværbånd, som bliver mørkere mod halen. Bugen er gul eller brun med mørke pletter, der danner tre punkterede linjer. Unger er langt mørkere end de voksne, mangler de voksnes mørke øjne og minder mere om en strømpebåndssnog eller en vandsnog. I fangenskab er der avlet lyse former. En sort bestand i Tocantins i det centrale Brasilien blev beskrevet som egen art, *Hydrodynastes melanogigas*, men regnes i dag som en sort variant af *H. gigas*.

Den bliver typisk 150-250 cm lang inklusive hale, og enkelte dyr kan overstige tre meter. Hunnerne er tydeligt større end hannerne. Den gennemsnitlige vægt er omkring 1,6 kg, og store dyr kan veje op til 4,5 kg.

Artens mest kendte træk er forsvarsholdningen. Truet bøjer slangen halsen og kroppen sidelæns og breder dem ud, så den virker større. Den minder om en kobra, men rejser sig ikke op, og den kan også gøre kroppen flad længere nede, hvad en ægte kobra ikke kan. Navnet *gigas* er græsk for kæmpe.

Slangen har forstørrede tænder bagest i overkæben, uden fure, og kirtler, der afgiver en svag gift. Den er ikke farlig som en ægte kobra, men heller ikke harmløs; se afsnittet om adfærd. Temperamentet varierer meget: nogle dyr er rolige, andre forsvarer sig hårdt. Arten er hurtig og aktiv og kræver en erfaren holder med plads.

Udbredelse og levested

Hydrodynastes gigas findes i det østlige Sydamerika øst for Andesbjergene. Hovedparten af udbredelsen ligger i Brasilien, fra Amazonas og Pará i nord til Rio Grande do Sul i syd, og videre i det østlige Bolivia, Paraguay og det nordlige Argentina. Mod nord findes den langs kysten i Fransk Guyana og Surinam og i Guyana, og der er enkelte fund i det sydlige Venezuela. Den er ikke fundet i Ecuador eller Uruguay.

Typelokaliteten er Corrientes i Argentina. Dyrene i fangenskab stammer især fra Paraguay og Bolivia, og i dag er de fleste opdrættede.

> **Oprindelig udbredelse:** Brasilien, Bolivia, Paraguay, Argentina, Fransk Guyana, Surinam, Guyana og Venezuela.

LEVESTED

Arten foretrækker åbne vådområder og krat og ses sjældent i uberørt, tæt regnskov. Den er også iagttaget i tørrere områder. Den er dagaktiv og bruger dagen på at patruljere, svømme, klatre og af og til grave i løs jord. Den skjuler sig under træstammer, i høj vegetation og under affald.

I Paraguay, hvor mange fangenskabsdyr har deres oprindelse, er sommeren (november til marts) varm med dagstemperaturer omkring 33 °C og nætter omkring 22 °C. Vinteren (maj til juli) er køligere, med 23-25 °C om dagen og 11-16 °C om natten. Luftfugtigheden svinger fra op til 85 % om sommeren til meget lave værdier om vinteren. Dagslængden varierer fra omkring 14 timer om sommeren til 10 timer midt på vinteren. Arten æder også om vinteren, men langt mindre.

I naturen består kosten mest af padder, fisk og krybdyr, og kun lidt af fugle og pattedyr. Arten æder ofte, og mange dyr har mad i maven, når de fanges.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 240 × 90 × 60 cm (længde × bredde × højde), og mere er altid bedre. *Hydrodynastes gigas* er aktiv og patruljerer hele dagen, så gulvarealet er det vigtigste. Et terrarie på 120 cm i længden er for lille til et voksent dyr. Hold kun ét voksent dyr pr. terrarie.

Terrariet skal være solidt og helt flugtsikkert med et låg, der kan låses. Arten er stærk, hurtig og dygtig til at finde sprækker. PVC-kasser er lette, holdbare og nemme at holde rene, og de skal have god ventilation.

Som bund fungerer et lag på 10-15 cm barkflis blandet med træpiller, løv og sphagnum. Den suger afføring op, så snavset kan fjernes lokalt, og holder en moderat fugtighed. Slangen graver af og til. Indret med mindst to skjul, ét i den varme og ét i den kølige ende, og gerne et fugtigt skjul. Barkplader, rødder og stammer giver ekstra skjul og klatremuligheder.

En stor vandbeholder, hvor hele slangen kan ligge nede, er en fast del af indretningen. Den bruges året rundt, også om vinteren. Hold vandet rent og skift det ofte.

Unger holdes i små kasser med skjul, vandskål og bund af barkflis, fordi de har brug for ro og tryghed. De flyttes til et større terrarie, når de æder godt og har taget omkring ti måltider. Overgangen sker bedst gradvist ved at blande gammel og ny bund. Dyr, der stresses og nægter føde, sættes tilbage i den lille kasse og flyttes langsommere.

TEMPERATUR

H. gigas kræver en tydelig temperaturgradient. Om dagen skal baggrundstemperaturen være 24-27 °C, og på solpladsen skal der være 30-33 °C. Om natten falder temperaturen til 20-23 °C. Brug en termostat til al opvarmning, og mål med digitale termometre i begge ender.

Året deles i to årstider. Fra februar til midten af oktober gælder den varme rytme ovenfor med 13 timers lys. Fra midten af november til januar er der en kølig hvileperiode: baggrunden falder til omkring 21 °C, solpladsen til 25 °C og natten til 15 °C, og lyset skrues ned til 10-11 timer. Overgangene mellem de to årstider sker gradvist. Slangen æder kun lidt eller slet intet i hvileperioden. Hvileperioden bruges også som optakt til avl. Giv kun hvile til dyr i god foderstand.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være moderat, 30-60 %, hele året. *Hydrodynastes gigas* er ikke en regnskovsart og trives dårligt i konstant våde omgivelser, men et fugtigt lag i bunden og et fugtigt skjul hjælper ved hudskifte. Den store vandbeholder øger fugtigheden en smule. Hold bunden tør i overfladen, og skift den, hvis den bliver våd og beskidt. Et hygrometer viser, om niveauet holder.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og bruger meget tid på at patruljere og sole sig. Kraftigt lys og UVB giver mere naturlig adfærd, og slangen søger hellere hen under en UVB-kilde end under en varmelampe med samme temperatur. UVB svarende til Ferguson-zone 2 anbefales, fx et T5-rør eller en LED-kilde over den ene side af terrariet, så der er skygge i resten.

Lysrytmen følger årstiderne. Om sommeren er der 13 timers lys og 11 timers mørke, og i hvileperioden 10-11 timers lys. Brug et tænd-sluk-ur. Om natten skal der være mørkt.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I naturen æder *Hydrodynastes gigas* mest padder, fisk og krybdyr, og kun lidt fugle og pattedyr. I fangenskab er grundfoderet frosne og optøede gnavere, suppleret med frølår, ørred og kyllinger eller vagtler for variation. Byttet gives altid dødt.

Voksne dyr fodres to gange om ugen: det ene måltid er et stort byttedyr (en mellemstor eller stor rotte), det andet et lille (en voksen mus eller en lille rotte). Unger får to til tre små byttedyr om ugen. Arten æder ofte i naturen og fordøjer hurtigt; byttet er som regel ude af kroppen igen inden for 72 timer. Byttet må ikke være tykkere end slangens tykkeste sted.

I hvileperioden fodres der kun lidt eller slet ikke. Hunner, der skal i avl, fodres rigeligt de sidste tre uger før hvilen. Der skal altid stå frisk vand i den store beholder.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

H. gigas er nysgerrig, kløgtig og aktiv, og den bruger dagen på at patruljere, svømme, grave og klatre. Den har brug for megen plads. Dyr, der ikke får plads nok, kan begynde at gå frem og tilbage langs ruden. Det holder som regel hurtigt op, når de får mere plads og mere at give sig til, fx en tur i et sikkert, indrettet rum under opsyn.

Når slangen breder nakken ud, er den stresset og skal have fred. Håndtering skal være sparsom og rolig, og slangen skal være faldet til ro først. Vask hænderne efter at have rørt ved foderdyr, før slangen håndteres, så den ikke forveksler en hånd med mad.

Arten er bagtandet og afgiver en svag gift fra kirtler bag i overkæben. Der er rapporteret mange bid, men kun få med en kraftig reaktion. De fleste giver kun lokal smerte og lette hævelser. De alvorlige tilfælde har givet kraftig hævelse, blå mærker, følelsesløshed, kløe og svimmelhed. Et bid, hvor slangen bliver hængende og tygger, giver mere gift i såret end et hurtigt udfald. Løsn slangen roligt i stedet for at rive den af. Rens såret med sæbe og vand, og søg læge ved kraftig hævelse eller andre symptomer. Terrariet skal stå, hvor børn og uvedkommende ikke kan komme til det.

Hold dyrene enkeltvis, undtagen i yngletiden.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Hunnerne er tydeligt større end hannerne. Giv både hanner og hunner god tid til at vokse til, før de sættes i avl. Unger vokser hurtigt: med fodring året rundt kan hunner veje omkring 2 kg efter et år, men det betyder ikke, at de er klar til avl.

PARRING

Avl følger årstidsrytmen. Dyrene fodres rigeligt i sommerhalvåret og får en kølig hvileperiode fra midten af november til januar. Efter hvilen hæves temperaturen, og hannen sættes til hunnen i 48 timer ad gangen med 48 timers pause imellem. Det gentages, til der er set omkring fem parringer, eller hannen mister interessen.

Hannen bider ikke hunnen, men jager hende aggressivt og vedholdende. Frieriet varer flere timer og sker oftest om morgenen. Følg altid med, så hunnen ikke tilskades. Hunnen fodres normalt, mens æggene udvikles, og tilbydes også føde efter hudskiftet før æglægningen, til hun ikke længere vil æde.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æg fra forsommeren og gennem sommeren, oftest i begyndelsen af sæsonen. Kuldene varierer meget, fra 6 til 42 æg, og er i gennemsnit på omkring 23 æg, flere end hos de fleste snoge. Hunnen kan lægge to kuld i en sæson, også uden at have været sammen med hannen igen imellem.

Stil en æglæggekasse med fugtig sphagnum i terrariet. Efter æglægningen fodres hun normalt, så hun kommer sig, og hun sættes først sammen med en han igen næste forår.

INKUBATION

Æggene flyttes forsigtigt til en kasse med fugtigt substrat som vermiculit eller perlit uden at blive vendt, og kassen stilles i en inkubator ved 27-28 °C. Ved 28 °C tager klækningen omkring 75 dage. Æg, der bliver mugne eller falder sammen, er som regel ubefrugtede. Fjern dem først, når de tydeligt er døde.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne skifter hud kort efter klækningen, og de fleste begynder at æde inden for to uger. Tilbyd små byttedyr, to til tre gange om ugen. Ungerne skal have ro og skjul. De flyttes til et større terrarie, når de æder godt og har taget omkring ti måltider, helst gradvist ved at blande gammel og ny bund. Dyr, der nægter føde efter flytningen, sættes tilbage i kassen og flyttes langsommere.

Vej dem jævnligt: stabil vægtøgning viser, at alt fungerer.

Sundhed og typiske fejl

Hydrodynastes gigas er hårdfør, men de fleste problemer skyldes stress og forkert pasning. De typiske fejl er:

- For lidt plads. Dyr, der går frem og tilbage langs ruden, nægter føde eller bliver ved med at brede nakken, er stressede. Mere plads og flere skjul løser det som regel.
- Manglende temperaturgradient. Arten har brug for både en varm solplads og kølige zoner samt en vandbeholder.
- For ensidig kost. Alsidig kost med gnavere, frølår og ørred svarer bedst til artens naturlige føde.
- For store byttedyr, som kan give opkast. Byttet må ikke være tykkere end slangens tykkeste sted.
- Beskidt vand og våd bund. Skift vandet ofte, og fjern afføring løbende.
- Hudrester efter hudskiftet og mider. Giv et fugtigt skjul, og få råd hos en dyrlæge til behandling af mider.

Et sundt dyr er aktivt, har en jævn vægtøgning, klare øjne og æder villigt. Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis slangen taber sig, ikke vil æde i flere uger, har åben mund eller ændret afføring.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.

Hele vejledningen med kort og opdateringer: herpy.org/da/slanger/hydrodynastes-gigas